СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 13. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, субота, 17-го січня 1948. No. 13. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, January 17, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

С. Гординський.

Що закидують Максимові Рильському?

Раз-у-раз приновить преса вістку про гострі атаки на Максима Рильського, цього побіч Тичини й Бажана найвирначнішого поета підсоветської України. Нещодавно доводилося читати офіційне повідомлення з Москви, що його усунено із становища керівника Інституту Народної Творчости, а одночасно в атаку на нього пішла офіційна (іншої немає) критика, дошукуючись усяких злочинів у його найновіших писаннях.

Факт, що Рильський — орденоносець і що він отримав високі сталінські нагороди — не грає тут ролі; тому все одно не вірять. Отак в органі Центрального Комітету комуністичної партії „Верховної ради і ради міністрів УССР" — в „Радянській Україні" (ч. 197) знаходимо гострий випад якогсь С. Сокільського проти Рильського знагоди видання трьох томів його поезій. В першому томі тих поезій, що вийшли із вступним словом проф. Ол. Білецького (оин з найкращих знавців клясичних літератур у всьому СССР, росіянин походженням), атаці підпало автобіографічне вступне слово самого автора п. н. „З давніх літ" і поема „Мандрівка в молодість" з тому другого.

В статті Сокільського читаємо м. і.: „Вступне слово сповнене серіозних політичних помилок та ідейної плутанини, читача дивує насамперед те, чому радянський поет уважає за можливе обмежити свої автобіографічні нотатки тільки давніми літами", і далі: „говорячи про середовище, в якому він зростав і виховувався, М. Рильський ідеалізує постать реакційного історика Вол. Антоновича..."

Щоб зрозуміти вповні, чому М. Рильському, поетові-орденоносцеві, власникові сталінських премій і високих гонорарів за пісню про Сталіна, яка стала другим советським гимном, таки не вірять і чому все наново витикають зриви і помилки з „Правильної дороги", треба нам поглянути трохи взад, у роки попередні. Відомо, що Рильський був один з чільних поетів т. зв. „пятірного ґрона" київських неоклясиків, з яких він єдиний лишився живий. Зеров і Филипович загинули десь на Соловках, Драй-Хмара на Колимі, підвішуваний шнурами підчас роботи, коли не міг стояти на опухлих ногах, Бургардт-Клен помер нещодавно на еміграції в Німеччині від недоїдання. Ця група поетів дала українській поезії твори невмирущої вартости. Вони не хотіли творити дешевої оґітки, яка позбавляла поезію вартости з днем, коли дана кампанія ставала неактуальна, а хотіли вічних, непроминущих вартостей і хотіли зробити українську поезію не відголосом російської чи европейської, а самостійною і на високому рівні інших світових літератур. І, власне, це їх намагання повертатись обличчем до джерел світових тем і форм стало їх великим гріхом і слово „неоклясик" стало нарівні із значінням „контрреволюційний". Тут виринала й проблема самої культури: з одного боку „революційні" поети, що кричали давати „мистецтво масам", оспівувати накинений їм лад, і добу з другого — досвідчені мистці, які словами самого таки Рильського свого часу відповідали:

> Коли доба нас дожене,
> То й ми підемо в такт
> здобою.

Згаданих вище поетів з неокласичної групи заарештовано остаточно і заслано в роках 1934-5. Рильський врятувався властиво тільки тим, що гостро змінив свій курс, перекреслюючи свій попередній шлях, чого не хотіли зробити поети згадані вгорі. Рильський був заарештований 1931 р. і видко його „переконали" остаточно, бо рік пізніше появилася зворотна в творчості Рильського. Збірка „Знак терезів" з „Деклярацією обовязків поета і громадянина", де Рильський виклав свої нові тези. До вибуху другої світової війни він випускає ще три збірки — „Київ", „Літо" і „Україна", де вже є тільки тінь колишнього Рильського-поета. Після прикрого досвіду з „Киевом", де він помістив кілька од П. Постишеву, яо сам попав пізніше в неласку і зник, поет обмежує свої оди майже виключно до Леніна (про мертвого безпечніше писати!) і Сталіна (про того таки мусів!). Проте, хоч і як мило він стає тепер бачений партією, час-до-часу поновляються проти нього гострі атаки за будь яку неувагу. Отак раз написав він малий вірш, де згадав золоте збіжжя ісинє небо — і тому за це закинули націоналістичну пропаганду, бо ті барви — жовтоблакитні. Підчас війни Рильський видав 10 збірок патріотичних советських поезій, дуже розхвалених критикою, але мінімальної поетичної вартости — чути в них тільки давнього майстра і ремісника віршу. Все ж проф. Ол. Білецький у своїй передмові впевняе, яо це є „вершина" творчости Рильського.

Що ж за нових гріхів допустився Рильський? Хоч і як уважно написав він своє вступне слово і хоч і закінчив його згадкою про „великих учителів" Леніна і Сталіна, факт, що він обмежився тільки до своїх молодих років, прийнято за небажання розповісти про те, як то „великі ідеї большевицької партії" допомогли йому стати на „правильний шлях". Далі — вирвалося поетові, що „велетенська постать Шевченка, як огняний стовп, веде за собою всіх нас, українських письменників..." — Чи ж поет не знає, що письменників веде не Шевченко, а Ленін і Сталін?

Потому — поет згадав прихильно Вол. Антоновича, приятеля поетового батька, а Антонович, відомий історик козаччини, створив „націоналістичну історичну теорію" і — був професором „націоналіста" Грушевського та дав йому ті дріжджі, на яких виросло десять грубих паляниць Історії України (це так культурно Микола Бажан говорить про Грушевського). Словом, як казав Вольтер: дайте мені будьяких шість рядків, а я знайду причину повісити їх автора!

Таких „причин", щоб „повісити" бає багато й поема „Манрівка в молодість", видана ще 1944 р. Вона має кілька гарних ліричних місць, при яких нагадується колишній автор „Чумаків", але багато в поемі навіть не аґітки, а звичайної лайки на „жовтоблакить" та „гетьманів і петлюр", а для приправи (нині коньюктура!) автор вивів ще й шкільного колеґу — англійця, зробивши з нього соковитий тип деґенерата. Але ж знову автор прихильно згадав постаті минулого, Лисенка, акторів Садовського, С а к с а г анського, Заньковецьку, ще раз Антоновича тощо, словом, якщо вірити совкритиці, писав про все, тільки не про найважніше — як його, поета, „перебудувала" партія.

З цього бачимо, що український поет може наразитися не тільки тим, що він пише, а й тим, чого ще не написав.

Справі Рильського, як і інших українських підсоветських письменників, був майже в цілості присвячений пленум правління, спілки советських письменників на Україні в жовтні мин. року. З цього приводу бідолашному авторові пісні про Сталіна, орденоносцеві, депутатові і т. д. довелося вислухати багато гірких слів, що виповнили собою кілька чисел „Літературної газети". Ось одно тільки ч. 42. з минулого року пише, що „твори Рильського відбивають антинародні націоналістичні погляди" і що його „ідейно-порочні, антихудожні твори не можуть вплинути на процес розвитку радянської літератури". Такі твори, як згадана „Мандрівка" та ще „Київські октави" „позбавлені національної гордости, автор всіляко вихваляє реакційних українських націоналістичних діячів типу Антоновича, Науменка, Русова та ін. і намагається відродити реакційну теорію „мистецтва для мистецтва".

А далі читаємо ще такий страшний гріх:

„Рильський стоїть не на позиціях радянського гуманізму, а на християнських позиціях любови до ближнього... Мистецтво, на думку Рильського, тим і благородне, що робить людину добрішою... В устах радян ського поета дивовижно звучать такі слова".

Справді дивовижно. І невеселі думи мусить мати сьогодні Рильський, поглядаючи на золоту бляшку свого ордену, який, м. і., дає йому право безплатного переїзду залізницями по всій советській імперії. Та навіть користуватися з того права йому годі, бо, як пише сам Рильський-депутат у свому листі до газети „Радянська Україна" (за червень), він не може навіть влізти до вагонів, бо вагони (товарові) не мають сходів, „тільки якісь стремена з дроту". А проте, для дотепів тут місця не має; приклад Рильського — трагедія української культури і вона зайвий раз доказує, що вільна творчість може бути тільки у вільній Україні.

Ще одна перешкода в нормальному випуску „Свободи"

Як уже повідомлялося, в нормальному випуску „Свободи" трапляються деякі неточності, з огляду на монтаж нової друкарської преси та звязаний з цим необхідний ремонт приміщень друкарні. Праці ведуться вже від 8-го січня і потривають ще приблизно два тижні. За той час набраний на власних друкарських машинах склад „Свободи" друкується на пресі в чужій друкарні, що припізнює теж нормальний випуск щоденника. До цих труднощів сьогодні *долучились ще нові і непередбачені*. В ночі з четверга на пятницю в приміщенні друкарні повстав пожар, що пошкодив електричні і газові проводи в будинкові У. Н. Союзу, унеможливлюючи хвилево нормальну працю теж набиральних друкарських машин (лайнотайпів). У звязку з цим, сьогоднішнє число „Свободи" випускаємо з приготованих вже раніше матеріялів і без звичайних щоденних вістей, що будуть додатково подані в дальших числах „Свободи". Теж не має можности перевести необхідних поправок друкарських помилок в зложених раніше матеріялах, за що прохаємо в читачів вибачення. Докищо, годі сказати як довго потриває ремонт шкоди заподіяної пожаром. Проте, Адміністрація „Свободи" доложить усіх зусиль, щоб не залишати читачів без їхньої газети ані на один день довше, як це було б необхідне.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ".

Закарпатець оповідає

Під душогубним законом.

Під душогубним советським законом у кожнім селі комсомольські курси скоро відкрили, міліційну дружину компартійну заснували.

Багато тоді енкаведисти людей на свою руку дістали...

Прийдуть до чоловіка і скажуть:

— Ти говорив ті й ті слова проти Советського Союзу. Так попався під статтю, котра осудила тебе на 15 років до Сибіру.

А той чоловік:

— Ой лихо мені! Та за що це ви?! Та я ж нічого такого ніде не казав! Та це ж на мене набрехано!..

А вони йому:

— Ото ж слухай та розважай. Як ти хочеш і будеш нам робити два роки, то все тобі буде прощено. Тільки маєш часто нам подавати людей, котрі дещо говорять проти Росії... І що більше подаси, то скорше буде тобі прощено твої гріхи.

Отакі задачі давали енкаведисти декотрим людям!

І були такі дурні, котрі думали, що мі справді таки простять, що вони викупляться із напасти і воліли інших, невинних людей у смолі топити, чорнити. Але й їх самих наостанку забирали, і вони десь пропадали...

І мене мучили...

27-го лютого 1946 року взяли й мене на муки...

Сільські запроданці написали до окружної команди НКВД за мене, що я маю союз з бандерівцями і що я ношу їм їсти.

І було ще написано, що я казав ніби за два роки розпадеться комунізм, як розпався фашизм. Та ще було написано, що я казав, ніби за два роки будуть із свічками шукати, котрий був комуністом...

На ці протоколи і прийшли в ночі 27-го лютого та й забрали мене до тієї команди енкаведистів.

І п'ять день мене мучили там...

Босоніж замикали мене до пивниці. А до тої пивниці води напущено і тая вода вже замерзла...

І я не годен був не то що лягти заснути, а йстояти. Цілу ніч я скакав, щоб не замерзнути... Там я й здоров'я стратив. Чиряками всього скидало, а поперек і досі болить, розігнути не можу. Ходжу — болить, сяду — болить, ляжу — болить...

Їсти мені давали — солону рибу. І таки дуже солону! І раз на добу малий шматочок хліба, дуже сухий і теж дуже солоний. А пити — теплу воду...

(Продовження на стор. 3-тій)

Сорок більйонів!

Президент Труман предложив конгресові буджет на скарбовий рік 1948-1949 у сумі $39,669,000,000. Це є „екзекутивний" буджет, тобто складений урядом під проводом президента, а приготований у Буджетовім Бюрі. Рахунки, предявлені президентом, не є незмінні, бо на підставі Акту Ла Фолета-Монрунія конгрес може вжити своїх експертів, перевірити пропоновані видатки й приходи і скласти свій власний буджет. Отже може вийти, що в конгресі появиться два буджети: один екзекутивний, другий конгресовий. У практиці, як звичайно,б удуть переведені торги між адміністрацією й конгресом і прийде до компромісу: Вірвуть в однім місці, додадуть до другого ітак конгрес дасть свою печатку під закон, який в засаді має представляти найважніше конгресове право — ухвалювати буджет.

Старша частина теперішнього покоління памятає будджет Кулиджа зперед 25 літ який виносив $3,000,000,000, а за який теж ішов спір між конгресом і президентом. Це були часи, коли уряд мав за завдання виконати прогибіційний закон і на це треба було додаткових кількадесять тисяч долярів. Передвоєнний буджет з часів президента Рузвелта виносив від 6 до 9 більйонів, але й тоді йшов спір за видатки на прилюдні роботи для безробітних, звісні під іменем Доблю Пі Ей (Адміністрація Прилюдних Робіт). Теперішній буджет у своїх подробицях виказує цифри, про які перед війною навіть ніхто не думав.

Для прикладу берім під увагу видатки на оборону краю у висоті 11 більйонів, або на окупацію Німеччини, Японії й на видужання Европи в приблизній сумі 9 більйонів. Про оборну краю приходиться розбирати такі строго наукові справи, як розбиття атому, „суперсонічну" ш в и д к і с т ь, функціонування електродинамічних малин в басейні ріки Тенесі і т. п. Подібне мається теж зі справами „видужання Европи". Плян Маршала й інші справи, звязані з закордонною політикою, на яку американські громадяни мусять платити поголовно по $48, коли буджет буде прийнятий, стоять на першому місці. Це не видатки на війну, а на втримання миру в третьому році після війни, а радше на стримання новочасного комуністичного потопу світу. На другому місці стоїть сплата довгів. Це є тятар, під яким стогне ціла нація. Дня 1. липня 1946 р. довги Америки виносили 269 більйонів. Це був рік, який наступив безпосередно після покінчення війни. У двох останніх буджетових чи там фіскальних роках, значить від 1947 до 1949 цей довг буде зменшений до 246 більйонів долярів на сплату овгів, тоді довтги упродовж вох останніх буджетових роківз меншились би на близько десяту частину. Це була б незвичайно важлива полекша для всього населення, яке просто стогне від самої свідомости великого тягару, а таки під тягаром відсотків від довгу, Впродовж двох років відсотки від довгів виносять приблизно 11 більйонів. Це така сума, яку президент пропонує на обоирону держави в новому буджеті.

Виходячи з господарського становища, треба вважати за зовсім оправдані змагання президента до сплати довгів у часи добробуту, хоч би на це треба було наложити великі податки. Це причиняється до спинення інфляції ід о скріплення фінансового стану нації-держави. Та все таки практичний політик рахується з настроем населення й тому зовсім можливе, що під напором конгресу президент згодиться на якесь зниження податків, щоб хоч щось врятувати з своїх замислів.

Інтересне, що в часописних коментарах з нагоди предявлення нового буджету головну увагу звернено на видатки на закордонну політику, на оборону нації й на сплату довгу. Це вказує, що нація стоїть під вражінням подій закордоном і тоді линуть думки загалу. Минулими роками — за виїмком воєнних часів — вся увага була зконцентрована на внутрішню господарку краю і на різнородні господарські проєкти.

Теперішні видатки на внутрішні справи відзеркалюють у собі повоєнні відносини. Це пізнати по тім, що в буджеті важливу рубрику творять видатки на регабілітацію воєнних ветеранів. На їхні пенсії, на обезпечення, на допомогу при отриманні роботи, на шпиталі й санаторії і на інші подібні видатки призначено понад 6 бльйонів долярів.

Не менше уваги присвячено на розвиток суспільних справ, до яких належать: суспільне забезпечення, виплата нагород на каліцтва при праці, ви-

(Докінчення на стор. 3-тій).

Західна Україна в боротьбі проти большевизму

Англійський к а т о л ицький тижневик „Ди Таблет" з 13-го грудня помістив цікаву статтю, присвячену бортьбі українських селян з колективізацією, яку намагаються большевики провести на землях Західньої України. В цій статті, під наголовком „Селянські протести", м. і. читаємо:

В останньому часі з рос. офіційних кругів доходять вістки, що сов. влада має чималі труднощі на теренах Західньої України, здебільша заселеної східніми католиками.

Негайно після окупації тих земель Росією в рр. 1939-41, проведено тут на советський зразок земельну реформу, конфіскуючи велику з е м е л ь н у власність — ок. 100 міл. гектарів — та розділюючи її поміж 400 тисяч безземельних або малоземельних селян. Таким чином на землях Зах. України засновано около 400 колгоспів, а на 1. січня 1941 було їх 571 і 170 машино-тракторних станцій.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Президент перестерігає перед інфляцією

Тепер має працю в Злучених Державах 58 мільйонів людей, а впродовж найближчих 10 років це число збільшиться до 64 мільйонів. Економічний бік країни заповідається отже якнайкраще, каже президент Труман, так, що можна говорити навіть про „стабілізований добробут", але тільки тоді, якщо не буде інфляції. Одначе інфляція вже є, бо ж ціни ідуть вже від довгого часу постійно вгору, а бизнесмени заповідають, що вони цілком певно будуть підніматись ще вище.

Цього останнього побоюється теж і президент, як це видно з його останнього економічного звіту до конгресу, в якому він заповідає, що коли звишка цін не буде припинена, то вона доведе до цього, що деструктивні сили готові довести країну до економічної руїни. Виходило б зі звіту президента, що маємо тепер до вибору — добробут і працю, або економічний провал і безробіття. Маючи на увазі, що це рік вибору президента держави. Це значить, що як підемо за програмою теперішньої адміністрації й Демократичної партії, тоді вийдемо з біди, якою є загроза інфляції.

Річний економічний звіт, який тепер президент обовязаний предкладати конгресові, згідно з новою законною постановою, виготовляє Рада Економічних Дорадників, теж встановлена тим законом. Значить, що він не є тільки „виборчою пропагандою", як дехто думає, а чимсь куди серіознішим.

Президент Труман стоїть далі при цьому, що предложив конгресові ще в половині листопада минулого року, а що конгрес у більшій частині відкинув. Він далі дораджує конгресові дати йому право контролювати ціни, заробітні платні, кредити, чинші, а теж право завести пайкування, в першу чергу на мясо. Він теж пропонує податкову знижку для тих, що менше заробляють, але з тим, що кошти цеї знижки покрили корпорації, які виявляють грубі зиски за минулі роки. Президент заповідає, що хоч це, чого він домагається, виглядає на воєнні повновласти, то в дійсности воно так не буде, бо, наприклад, він сам не припускає, щоб зайшла потреба контролі заробітних платень.

Республиканські провідники називають пропозиції президента „холодною війною" сторонників „Ню Діл", які бажали б ще далі сидіти в Білому Домі. Вони вважають запропоновану президентом податкову знижку в сумі $40 „політичною вудкою", на яку мали б дати себе зловити бідніші люди, не здаючи собі справи з цього, що багачі (корпорації) потрібних більйонів долярів не зложили б, а тільки підняли б зараз ціни на товари. Таким робом, кажуть вони, бідні нічого не зискали б, бо доляр підупав би далі на вартости.

Фактом є, що великий бизнес заповідав, що як тільки будуть скасовані воєнні контролі, ціни підуть хвилево вгору, але скоро зрівноважаться і настане стабілізація. Контролю. цін знесено, але зросту цін ще й досі не стримано. Тому годі не погодитись з потребою таких драстичних мір, які президент пропонує в справі контролі цін чи навіть пайкування. Америка мусить бути економічно здоровою в теорії й практиці. Цього вимагає нині не тіллькм добробут американців ,від цього залежить майже доля світу.

Каледж ім. Рузвелта — школа для всіх

Злучені Держави зробили значний поступ в ділянці загальної освіти населення. Кількість та різноманітність шкіл є більшою ніж колибудь перед тим. Студентство все більше репрезентує різні національні групи, з яких складається населення цеї країни. Проте американці все ще не усунули остаточно упереджень та обмежень, як в своїх народних так і в приватних школах. Наприклад чимало ліберальних шкіл мистецтва обмежують вступ студентам з якоїсь релігійної чи расової групи, або з якоїсь місцевости, чи з підготовчої школи, або зогляду на соціяльне та матеріяльне становище.

В наслідок такої „квотної системи" талановиті, молоді студенти не можуть попасти до тих високих шкіл, де хотіли би вчитися. Дехто годиться з цею системою як потрібною, інші осуджують її як недемократичну, а більшість ставиться до того байдуже. Проте мало хто з американців не тішився б з такої школи як Каледж імені Рузвелта в Шикаго, що не питає при вступі ні про расу, ні про релігію, ні про національність своїх будучих студентів.

Можна собі уявити, що це значить для такого міста як Шикаго, з його дуже мішаним населенням, серед якого заступлено багато національних груп — поляки, чехи, українці, литовці, ірляндці... всі вірування, всі раси.

Каледж ім. Рузвелта почав існувати з 1945 року в наслідок суперечок в каледжі Ассоціяції Християнської Молоді (УМСА) в Шикаго. Непорозуміння виникло, коли кураторія каледжу зажадала від д-ра Едварда Спарлинґа — президента каледжу з 1936 року — подати звіт про релігійний та расовий склад студентства. Це був підготовчий крок до встановлення квотної системи. Д-р Спарлинґ відповів, що не може дати таких відомостей, бо школа „не провадить таких записів". На жадання кураторії він зрезигнував зі свого становища президента, але справу віддав на розгляд цілої школи. Як професорський склад так і студентство великою більшістю голосів рішило відійти від УМСА. За допомогою деяких, зацікавлених в тій справі громадян відкрито Каледж імени Рузвелта.

Наука почалася в невідповіднім будинку в долішній частині міста Шикаго. Школа не мала потрібних засобів, не мала навіть відповідної бібліотеки. Але за два роки в школі вже було пять тисяч студентів й поверх чотириста членів професорського складу.

Недавно Каледж закупив історичний будинок в Шикаго — Авдиторію-Театр, відомий культурний осередок. За війни цей будинок служив централею для вояків. Вже провадиться перебудова для потреб школи. З готельових кімнат будуть кімнати для навчання; залі перемінюються на добре заряджені лабораторії; в старій, величавій їдальні — бібліотека. Школа сподівається також відкрити славний театр.

Школа старається дотримуватися і зберігати принципи, на яких вона заснувалася. Це можно бачити зі складу її кураторії, до якої ввійшли: федеральний суддя, редактор газети, кілька провідників робітництва, фінансіст, кілька знаних виховників, журналіст, професори. В справах школи беруть участь як професори так і самі студенти. Крім того їх заохочують також до громадської праці. В 1946 році зорганізовано освітний відділ для робітництва, який провадить курси в співпраці з робітничими юніями.

Статут Каледжа ім. Рузвелта є єдиним в історії американського шкільництва. Приймають до нього кожного студента, який перейде вступний іспит — якщо є місце. Не питають ні про расу, ні про релігію, ні про національне походження, ні про соціяльне чи матеріяльне становище. Ні одна студентська організація не може приймати членів на основі раси, релігії, кольору шкіри чи національного роду.

Захоплені студенти самі почали кампанію за фондом в сумі $3,000,000. Хоч школа не має значних приватних пожертв-фундацій, проте сподівається затримати невелику оплату за навчання, щоби дати змогу немаєтним студентам здобути освіту. Більша частина видатків має покриватися з прибутків, а решта з річних вкладок та малих пожертв від тих, хто цінить демократію та свободу навчання настільки, щоби дати пару долярів річно на утримання тої школи.

Зогляду на важну ролю, яку виконують каледжі та університети в житті народу, вони не платять податків. Було багато спроб примусити місцеві уряди, аби звільнювали від плачення податків тільки такі школи, які не провадять в себе „дискримінації". Оскільки місцеві уряди не пристають на це, метода, якої тримається Каледж імени Рузвелта, є єдиним способом, як забезпечити рівну можливість для здобуття освіти. Його безсумнівний успіх віщує перемогу для всіх американців.

Загальна Рада.

Спостереження колядника

Отже, я ходив колядувати. Впраді, це „ходив" не цілком точне, бо у великій мірі доводилося лазити, і то з різних причин, але це справи не зміняє. Я теж не сказав би, що до цего я мав велику охоту. Навпаки, так хотілося скористати з одного вільного дня і серіозну „дрімку втяти", але громадський обовязок тут рішальний. „Професійна цікавість" теж свою ролю грала. Отже, хлопці, йдемо колядувати.

І ми пішли. Нас чотирьох, двох „старих" і двох новоприбулих заправлялись в той спосіб в громадській співпраці. „Бос" місцевого товариства, що організувало коляду, призначив нам район на „давнтавн", що має тут опінію „найбіднішого", головно щодо зовнішнього вигляду. Це тому, що будинки перважно старші, вулиці теж, і багато з наших робітників живуть тут вже по кількадесять років, ще від часу свого приїзду. Це вже справді їх мешкання. Багато з тих, яким в житті краще пощастило, або тільки проворніші в шуканні квартир, вже вибрались в інші райони міста, деякі придбали власні доми. Залишились, сказати б, консерватисти і хоча їхні мешкання не завжди вигідні і комфортні, то це ще цілком не означає, що їхні банкові конта мусять бути нижчі від тих, що живуть „ап-тавн".

Ми „обійшли" всіх 57 мешкань і що найприємніше вражало — це велике привязання до старо-краєвих різдвяних традицій та прислівна українська гостинність. В більшості майже в кожній хаті заставали людей при столі. Ми підходили до дверей та, провіривши, що це справді наші „парафіяни", стукали і заповідали, що „колядники йдуть". Нам скрізь широко відкривали двері і не було ніодного випадку, щоб „відправили". В одній хаті одна жінка з дивною ноткою в голосі завважала: „А я вже боялась, що ви могли б до мене не прийти". Ми вступали в хату і колядували першу і останню стрічку „Бог Предвічний". Тоді приявні вставали й або колядували з нами, або слухали. При словах „поклін віддаймо" звичайно схиляли голови, кланялись в сторону святого образа, що прикрашав з правила одну зі стін майже в кожньому мешканні. Відколядувавши, один з нас „віншував" старокраєвим звичаєм, бажаючи всіх благ „пану господарю і пані господині" та їх дітям і на весь, поділений поодинокими церковними святами на періоди, рік та на „як довго вам Бог призначив вік". Часом ще коротко вияснили на яку ціль призначена коляда, на допомогу скитальникам в Европі, і тоді один з нас „інкасував" а інший занотовував хто й скільки. І тоді дуже часто в руці господаря появлялись „чотири рожі", або який інший продукт шкоцької ощадности, до того відповідна „закуска". Гостинність — це одна з найшляхетніших прикмет нашого народу, але у випадку колядників вона стає неабиякою проблемою. Цеж 57 родин відвідали протягом біля 6 годин і щоби тільки в кожній другій можна було цю гостинність належно оцінити, то це вже понад людські сили. Ми відмовлялись і випрошувались як могли, але не завжди з успіхом. Щоб не обиджати почувань господарів — не залишалось нічого іншого, як таки хильнути одну й другу, вважаючи тільки, щоб не хильнути „зайвої". Проте, під кінець коляди нам вже — як кажуть — таки було „море по коліна". Але хлопці „фасону" не втратили, тільки один з нас ніяк не міг з капелюхом дати собі раду; звичайно держав його в руці і йому здавалося, що він залишив його на якомусь там етажі в мешканні і тільки „взявши" ще раз відповідну кількість сходів вверх, переконувався, що з капелюхом все „окей".

Як живуть наші робітники тут на „давн-тавн" та як виглядають їх мешкання? На таке загальне запитння не легко відповісти, бо й вигляд часом вводить в блуд. Крім того, тут нема такого звичаю, щоб колядників видили скрізь по мешканні та прихали його заглянути, як кажуть, на стіл і під стіл. Ми, звичайно, зупинялися у входовій кімнаті, переважно в кухні, але з цего, що „кидалось ввічі", можна б поробити деякі спостереження.

Загал нашого робітництва в цему наскрізь робітничому районі живе досить „сороката", як брати до уваги пересічний рівень американського життя. В багатьох мешканнях ще не видно того комфорту, що на його дозволяє наш „електричний вік", хоча в деяких мешканнях цілком на видному місці пишався модерний електричний холодільник. В одних мешканнях ще „гачком" зрушували вугілля, або й патики, щоб краще горіли в чорній залізній печі, в інших було видно модерні електричні і газові устаткування. Але скрізь вражала та сама чистота і чепурність в загальній обстановці. Теж не думаю, щоб було таке мешкання, де на столі не могло б було появитися те, що людям смакує. В поодиноких випадках з вітальної виглядала невеличка шафка з книжками. Загального святкового настрою в мешканнях не зустрічалося, імовірно тому, що Різдво припадало в звичайний робочий день. В деяких мешканнях навіть „віяло" якимось дивним не то смутком, не то тугою. Мимоволі насувалось запитання: чим живуть, та що думають і до якої мети змагають ці люди? Багато з них довго мріяли заробити грошей та вернутись до Старого Краю і там влаштуватися. Сьогодні ці думки вже недійсні. В цих хатах на „давн-тавн" вже народились їхні діти, в багатьох випадках вже й внуки; з цих хат теж не одного з рідних відправлено на вічний спочинок. Це вже не „тимчасові" приміщеня, але справді „дома". Між іншим, в більшості зустрічалося в мешканнях багато дітвори, що їм теж віддається багато уваги. Приємно було глядіти, як ці найменші підтягали за колядниками „Бог Предвічний", можливо, єдині слова матірної чи батьківської мови, яку вони вже незавжди розуміють. Часом в одній, чи другій сімї запитали коротко, коли приїхали та звідкіль і тоді часто вже годі перервати навал спогадів, що ними нас засипують. Але жодного, або майже жодного зацікавлення тими спогадами не спостерігалося в „молодої генерації". Можливо тому, що їм вже нераз довелося це вислухати.

Це тільки коротко про те, що прямо само кидалось ввічі колядникам. Як іде про саму коляду, вона тут має не меншу традицію, як в Старому Краю, треба її тільки піддержувати; це велика цінність і вона в багатьох випадках є ще цею останньою ниткою, що лучить розділені океаном серця і душі. Щодо матеріяльного успіху такої коляди на допомогові цілі, він в сьогоднішних обставинах не великий. Дають по доляру, два, рідко пять, цілком так само, як давали всі попередні роки, часом навіть скупіше. А часи змінилися і майже подвоїлись не тільки кошта прожитку, але і заробітку, отже було б логічно, якби теж жертви на коляду зазнали відповідної „інфляції".

Ще одна заввага для майбутніх організаторів коляди на народні цілі. Думаю, що цю справу необхідно використати як один з найкращих засобів і можливостей для вдержання і скріплення нашої української свідомости на американському континенті. Цеж безпосередній звязок з усіми нашими родинами. Завчасу треба подбати, щоб з колядою вибирались не дві-три невеличкі групи на ціле велике місто, але щоб прямо на кожну вулицю призначувати одну групу. Це вможливить дещо довше зупинитись в кожній хаті, вислухати думки про наші громадські справи і дати необхідні вияснення. Можна б теж з цеї нагоди приготовити малі відповідні видання та взагалі зайнятись кольпортажою українських книжок і поширенням нашого „друкованого слова". Це повинно „лежати на серці" головно нашій „свіжій крові", що тільки в останньому часі опинилась на цій вільній землі. А відвідини в мешканнях наших „старих імігрантів" та нашої родженої тут „нової генерації" і блище знайомство з ними „відкриє їм очі" та допоможе краще зрозуміти і збагнути не одну справу, що є цілком природна, а яка свіжим людям з Европи видається ще сьогодні така „дивна", або незрозуміла.

Петро Б.

ОЛЕКСІЙ АНДРІЄНКО.

Я БУВ НА „РОДІНЄ"

5)

Почали йому шукати наречену. Після обговорень вирішили одружити з Оксоною — гарною дівчиною, у якої німці розстріляли батька і матір і спалили хату. Ледве посадили „молодих" поряд і примусили поцілвуатись, Вавентин, у якого тільки-тільки почав вибиватись над верхньою губою густий пушок, відмахвавсяу від друзів. Ярка фарба сорому лягла на обличчі.

— Та на ж, цілуй, — промовила, нарешті, Оксана, сама міцно обнявши і припавши палко до його губів.

— Горько!

— Ех, пий, гуляйф

Невистачило вина. Хлопці пішли прямо до власника фабрики, до самого Тімма, і повернулися з бочкою золотого, пахучого рейнського.

Ранком, коло бараків зупинилось пресове авто з червоною зіркою по боках. З нього виліз советський майор. Ми усміхнулись, дивлячись на широкі погони шиті золотом. Вони різали очі. Військовий кашкет зсувався на лоб. Разом з майором вийшов і власник фабрики, Тімме.

— Це привезені робітники, — сказав він, показуючи на нас.

— Гарні люди, дуже гарні.

— Як поводилось з вами оце падло? — запитав майор.

Не сміливо ми відповіли, що особливо не скаржимось на нього.

— Ну все одно. Німець є німець. Беріть тут все, що хочете. Все тепер ваше. І збирайтеся додому. Родіна, товаріщі, ждьоть вас. У нас праці багато, всім вистачить. Погуляйте, відпочиньте, а потім ідіть у Дрезден на збірний пункт, звідки вас репатріюють на Родіну.

Майор поїхав. Ми почали підготовлятися до від'їзду. Хто кинувся шукати валізки, хто наплечники. Речей тепер у кожного було дуже багато. Все це в валізки не вміщалося. Зайве викидали за вікна, рвали або ламали. Надівали на себе по кілька пар білизни. Дівчата вбиралися в дві-три сукні. Мучила холодна, страшна думка, що десь на заставі все це відберуть, що додому дозволять іти такими ж голими і босими, якими ми були завжди, якими поїхали в німецьке рабство.

Треба було іти пішки. Таня плакала, дивлячись на кравецьку машину. Михайло сумно заспокоював її. Потім він прикотив ручний візок, і молода пара ломала собі голов, яку влаштувати на ньому весь свій скарб. Під вечір приїхала советська комендатура, Коваль і Михайло ходили до них. Ковалеві доручили скласти списки на нас всіх і одержати для всіх довідки від власника фабрики, що ми в нього працювали. Потім на цих довідках комендатура поставила свою печатку. Коваль став в наших очах поважною людиною. Крім червоної стрічки в петельці, в нього тепер була червона пов'язка на рукаві з літерами „СССР", а на кашкеті майоріла червона п'ятикутня зірка. Він всім керував. Серед нас була жінка, Ніна Миколаївна, ще молода роками, але за свою освіту користувалася повагою. Завжди вона трималася окремо і ми її називали по імени і по батькові. Вона походила з міста, а в Німеччину також як і ми була вивезена примусово. Всі ми знали, що вона глибоко вірила в Бога і ненавиділа советський устрій. Недивлячись на це, Коваль дуже хотів зробити її своєю секретаркою.

— Освічена, а нам такі люди потрібні...

Повернувшися із комендатури, Коваль запропонував їй „посаду" свого особистого секретаря.

Я зустрів Михайла і запросив піти разом в місто. Ми були тільки вдвох.

— Що ти взнав у комендатурі? — запитав я його.

— Говорять: „Ідіть в Дрезден на збірний пункт", а сами сміються. Зустрівся я з одним червоноармійцем, земляком мені доводиться. Говорить, що війна незакінчилася. Добили німців, а тепер візьмуться за капіталістів у всьому світі.

— Невже підуть проти Англії та Америки?

— Звичайно, підуть. Так він прямо і сказав.

— Бреше. Війни бути не може. Нарід втомився.

— Ні ,не бреше. Це сказав йому комендант. В червоній армії тільки і розмов, що про війну з американцями. Офіцери говорять, що для того і погулять дали, щоб соддати відпочили перед новим походом. Все одно Сталін так не залишить. Сьогодні або завтра, а воювати буде.

— Ну, а ми ж як?

— В тім то й справа, — сумно сказав Михайло. — Що з нами буде? Добре, якщо війна, тоді в арімю візьмуть, а от, якщо...

— А якщо ні?

— Якро ні, — погано нам буде, почуваю я.

— Але за що ж?

— За щож Дурень ти! — Михайло сердито сплюнув: — А за що двадцять п'ять років було? Ти це забув? Чого на...

(Продовження на стор. 4-тій).

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

З праці У. Золотого Хреста.

Відомі події, що відбувалися в 1942-3-4 р. вивіз наших рідних на тяжкі роботи і в казамати до Німеччини націстівським урядом. Тисячі втікачів із Східної і Західної України, утікаючи перед большевицькою навалою, опинилися на німецьких землях серед ворожого для них окруження. Минають роки важкого злиденного життя по таборах, коли біль пекучий по втраті найдорожчої рідної землі — Батьківщини і найдорожчих забрав спокій життя скитальникам. Голод і холод сотням наших рідних щоденно на скитальщині приносить смерть.

Одинокою надією на поміч їм це ми, українці в Америці. Їх очі звернені в наш бік і вони дожидають від нас ратунку. Ам. Укр. Доп. Ком. в Филаделфії при допомозі усіх товариств і організацій несе безвпинну допомогу нашим рідним на скитальщині, але потреби є такі великі, а наші вкладки такі малі, що не можна заспокоїти усіх потреб, як бажалося б.

Українська громада в місті Рочестер розуміє цю незавидну долю і переживання наших рідних поза межами Батьківщини й всі організації тісно співпрацюють з тутешнім Укр. Доп. Комітетом. До цих організацій, що всіми силами намагаються допомогти своїм рідним в Европі, належить теж місцевий відділ Золотого Хреста, на чолі зі своєю діяльною предсідницею п. Росоловською.

Треба ствердити, що загал жінок згуртований при З. Х. є дуже патріотичний і жертвенний. Приїхавши зі скитальщини, я звернулася до Укр. Д. К. в м. Рочестер за допомогою для дітвори в таборі Зальцбург в Австрії, росказавши на засіданні про злидення життя наших дітей на скитальщині, як то на шкільних годинах вводять зомлілих з голоду дітей, як лікарські оглядини ствердили, що кожна друга дитина має початки туберкульози, коли діти підчас літа босі, а в зимі більшість з них в подертих черевиках, обмотаних ганчіркою, йде до школи, а в хаті напів закостенілі від зимна обкрившись накривалами і з книжкою в руках учаться завдання, як вони працюють над собою для майбутности всього безталанного народу, бо вірять, що прийде час і відповідна хвиля, що своє духове надбання мусять віддати своїй нації. Чи ми, українці в Америці, супроти такого стану можемо мовчати і спокійно гляіти? Ми ж знаємо, що молодь це будуччина нашого народу. Укр. З. К. одноголосно ухвалив при допомозі місцевого У. Д. К. вислати харчі до одного табору для дітей у віці до 16 р. Дальше школа по таборах не має жодних приборів, так, що діти є позбавлені навіть таких річей як олівець, тому З. Х. з Укр. Д. К. і приватними особами, як п. К. Шевчук (зложив $5) та двоє дітей, прибувших зі скитальщини, Оксана і Ляся (жертвували для своїх друзів $10) закупили речі і вислали до табору в м. Зальцбург і до табору Бамберг в Німеччині. Рівночасно У. З. Х. робить збірку одягу.

Честь і слава нашим українським жінкам — матерям, що розуміють лиху долю та злидні інших і є не лише матерями своїх дітей, але теж для усіх тих українських дітей, котрі в цю пору витягають до них свої худі руки і просять ратунку.

Марія Чорненька.

МЕКІЗ РАКС, ПА.

Аматорська вистава.

Заходом Української Громади відбулась дня 21. грудня вистава гарної комедії „Данило Чарівник", на яку зявилось численно місцеве громадянство. Аматори, вишколені професором Лавровим, вивязались дуже добре, а це: Д. Андрейчин, М. Комічак, М. Куцерка, Й. Кіт, п-ні Комічак. Це все українська молодь, тут роджена і вихована, яка інтересується як американським культурним життям, та і українським. Наші ученики школи В. Авраменка не тільки гарно танцюють, але й володіють добре українською мовою, і тому можуть завжди брати участь в українських виставах.

По виставі зявився св. о. Николай і обдарив дітей дарунками. Був ним молодий п. Кордяк. Вкінці промовив ще о. Дяків і подякував гостям за відвідини. Закінчено виставу і свято відспіванням національних гимнів, американського та українського.

М. Ґурняк.

ГОЛАНДЦІ РОЗСТРІЛЯЛИ СПІВРОБІТНИЦЮ ҐЕШТАЛА.

Гага, Голандія, 15. січня. — Тут розстріляно вчора засуджену на смерть голандку Анс ван Дійк, що під час війни співпрацювала з Ґештапо та розстрілювала жидів. Королева Вільгельміна відкинула її прохання про помилування. Виконання вироку смерти дожидає тут ще одна співробітниця Гештапа.

Закарпатець оповідає

(Продовження зі стор. 1-шої).

Року 1939, як упала наша Карпатська Україна, то за те, що я був січовиком, мадяри били мене так, що я вмирав і ледве живий лишився... Але такої тяжкої муки, як оце за большевиків, за отих п'ять день, я від мадярів не зазнав.

Я їм кажу, отим енкаведистам:

— Та я ж перед приходом фронту на Закарпаття 14 місяців був у партизанах! Та я ж воював проти фашистів!...

Нас, бачите, було 150 хлопців, що втікали від мадярів, так ми й стали партизанами. Був у нас і капітан свій... Ото ми під горою Вороненкою, на Ясині, двокілометровий тунель з обох боків мінами завалили. А у тому тунелі й ешелон з мадярами та німцями лишився засипаний... Вже як фронт пройшов, його руські одкопали... Та після того, як ми завалили отой тунель, німці знайшли нас під говерлею і розбили, потрощили...

Так от я й кажу енкаведистам, оти моїм мучителям:

— За що мучите?! Мадяри мене убивали, німці ледве не замордували, а тепер ще й ви зачинаєте катувати!

А вони мені:

— кби фашисти тебе замордували, ми б пам'ятника тобі поставили, „родіна" гордилася б тобою, а тепер ти тільки зменнік...

А при енкаведистах працювали і ті люди, що й за мадярів нас мучили... І тепер вони знову мучили...

Ой-йой! Та ще й як же мучили!...

І настав третій день моїх мук...

Привели мене на допит. Дали мені сісти на крісло та й кажуть:

— Ось слухай! Коли ти розкажеш усе по правді, добровільно, де є більша частина бандерівців, де є старший комендант, де є радіовисилачка, є є яка родина тих офіцерів, та коли англійські літаки приносили зброю, і на котрого датунку казали, що буде війна з Росією, коли на ці питання ти правдиво відповіси, то наша „родіна" дасть тобі медалю і ти будеш героєм. І ще дамо тобі й службу, яку собі вибереш. І велику платню діставатимеш...

Та я відповів, що нічого не знаю і не можу на ці питання ні одного слова потвердити, бо я ж нічого не бачив, ні з ким не говорив і нікому не носив їсти. Я сказав їм, що нема правди ані жодного слова у тому протоколі, що на мене написано.

А допитуваш як крикне:

— Врьош, каналія! Говорі, не Бандіра? Говори, — кричить, — коли Янглія зброю приносила?! Що вона обіцювала?! На коли війну призначувала?!...

— Та нічого, — кажу, — не знаю того.

— А-а, так ти не хочеш виказати добровільно?! Ну то ми ось зробио тобі так, що ти швидко заговориш, як тоді балакав, коли мамину цицю ссав.

Аж тут один — хоп мене за чуба та як торгне мені голову, як нахилить її ік колінам. А другий тієї ж секунди — лусь мене з усього маху в потилицю повстою палицею з гуми!

Ягадав, що бомба вибухла в мене на голові!... Жоден хлоп не годен витримати того вдару і встати після того з стільця.

І знову — бах!... Страшна електрика блиснула мені в очі. Всюди закололо, наче я пальцем необачно доторкнувся до наелектризованого дроту.

А як дістав я третій удар — то знову тріснуло, наче бликавка, знов усюди закололо і здалоси мені, наче з мене здирав хтось шкуру разом з нігтями. І я вже став не владний ані ногами, ані руками, ані очима. І зсунувся я з стільця додолу, і впав, як мертвий...

Отак три дні мучили та все випитували...

А четвертої днини завели мене до одної кімнати.

А там був великий стіл — два метри широкий і накритий скатертю. Скоро тую скатерть зняли і я дивлюсь — аж при одному кінці трохи видко ремені і при другому — ремені. Якийсь чудний він мені отой стіл...

От один енкаведист підійшов до того стола та й зачав іззаду, знизу, крутити якийсь шруб. І зачав один бік стола уставати, підводитися. Та й стала дошка стола трохи не руба.

Тоді взяли мене, поставили спиною до того піднятого стола, нахилили мене назад і притисли мою спину до дошки. Потім розіп'яли мої руки та й ну пришвартовувати їх отими ременями до столу. І пришвартували!...

Я думав, що знову будуть бити мене, прив'язаного, розіп'ятого, але ні, не били... Тільки зачали крутити іззаду якийсь шруб і той стіл зачав роздвоюватися. І пішла одна половина стола в один бік, а друга —, в супротивний. І зачало мені руки розтягати, аж вилущали, і в грудях зачало хрустіти...

А потім зачав кат крутити іншого шруба і стіл став знову спускатися додолу. Чую — аж не можу вже й встояти на ногах: ноги сковзаютьцці I ось я вже й повиснув розіп'ятий на похиленій довші столу... А ті енкаведисти посідали, як у гостині, на крісла, курять цигарки і питають...

І все одно й те саме питали, і я все одне й те саме відповідав.

Терпів я, перемагав біль...

Аж ось уже прийшло так, як ото догоряє і гасне свічка, так почало гаснути й моє життя. І згасло...

Опритомнів я вже на підлозі. На мене лили воду, і за руки й за волосся трусили, і тягали то туди, то сюди... І я очутився.

(Дальше буде).

Що писала "Свобода" тому 40 років?

16. січня 1908 р.

ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ В СПРАВІ ПОДІЙ НА ЛЬВІВСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

Дня 12. січня відбулося в Ню Йорку велике віче в справі звісних потрясаючих подій на львівському університеті та звязаних з цими подіями сцен в австрійському парляменті. На вічу було 400 людей. Головним референтом, який представив усі злидні, поневірку й кривди нашого народу, головно на полі шкільництва, був о. Степан Макар з Ансонії. Відповідні резолюції вислано на руки посла д-ра Л. Бачинського у Відні, а окремо до австрійсько-угорської амбасади у Вашингтоні. Рішено віднестися з зазивом до інших українських громад в Америці до уладжування таких віч. Як матеріяльну підмогу на дальшу боротьбу зібрано на вічу $82.75, які вислано на руки посла Л. Бачинського.

ПРОЦЕС ЗА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ ВИРІШЕНИЙ В ЛОНДОНІ.

Касаційний трибунал в Лондоні, як найвища судова інстанція для Канади, видав недавно присуд в справі довго триваючого процесу між греко-катол. і православними українцями в місцевості Стар, в провінції Алберті. Церква була побудована в 1900 р. і тоді покликано священика о. Івана Заклинського на пароха. Незабаром церковний комітет усунув священика з позиції під замітом, що він „тримає з французами". Одначе друга партія, що тримала з о. З., постаралася за вибір своїх тростісів і ці внесли позов до суду за посідання церкви, закидаючи тамтій стороні, що вони „православні". Розправа велася в Едмонтоні, в Алберті, два роки з перервами. Нижчий суддя видав вирок в користь грекокатоликів. Два рекурси православних були відкинені вищим судом в Алберті і в Отаві. Трибунал в Лондоні рішив, що церква має бути православною, бо перші тростіси були православні. Церква вартує 700—800 долярів, а процес коштував кілька тисяч долярів. („Канад. Фармер").

КОНВЕНЦІЯ ГР.-КАТОЛ. ДЯКОВЧИТЕЛІВ.

У днях 10—11 грудня 1907 р. відбулася в Питсбургу перша конвенція греко-катол. дяковчителів після Архиєрейського богослуження в церкві св. Івана Хрестителя. На конвенції привитав владику С.С. Ортинського Михайло Ганчин, почім переведено конвенцію під проводом єпископа. Секретарювали Андрій Гела і Мих. Ганчин. Усіх учасників зібрання було 46. Дяковчителів поділено на 3 класи; таких, що мають дипломи і без дипломів. Вирішено, що дяковчителі мають діставати четвертину доходів за „треби", платня першої кляси має бути $60, другої кл. $50, а третьої $45. Рішено заснувати станове товариство, яке має бути за добробут членів і дбати про піднесення рівня в парафіяльних школах. Адреса секретаря: Андрій Гела, 445 Джан Ст., Бредок, Па. Наступна конвенція має відбутися в Клівленді.

ЮВИЛЕЙ ЗАНЬКОВЕЦЬКОЇ.

До редакції „Свободи" наспів лист з повідомленням, що 30. листопада 1907 р. минуло 25 років діяльности славетної української артистки Марії Константинівни Заньковецької, а урочисте святкування ювилею призначено на 15. січня 1908 р. у трупі Миколи Садовського в Театрі Грамотности в Києві. За ювилейний комітет: Наталя Дорошенко, Марія Старицька, Олександер Бородай, Борис Грінченко, Микола Лисенко, Леонід Пахаревський.

СОРОК БІЛЬЙОНІВ

(Докінчення зі стор. 1-шої)

плата пенсій на старість, допомога убогим, розвиток установ для плекання здоровля, контроля над злочинами й т. п. — на все те призначено понад 2 більйони долярів.

Менші суми гроша призначено на культурні справи й на наукові цілі, бо багато з них дістають підмоги з стейтових та мунисипальних фондів. За те великі суми призначено на розвиток рільництва (близько 1 більйон), на збереження природних багатств краю (понад півтора більйона), на поширення комунікацій і транспортації (теж понад півтора більйона), а на втримання уряду, конгресу і федерального судівництва призначено $1,57,000,000. В порівнанні з загальним буджетом це виносить непевних 3%.

Заки прийде час на подібну дебату над буджетом і о остаточного голосування, загал населення почує гострі слова осуду пропонованих видатків і оборони їх конечности. „Що голва, то розум": Кожен громадянин повинен докинути свою цеголку до наладнання справ для загального добра. Та коли прийде до остаточного вирішення й прийняття буджету з поправками, загал прийме ухвалу конгресу як кінцеву, бо конгресові приcлугує право ухвалювати буджет, а з тим і приймати на себе відповідальність за долю країни.

Я БУВ НА „РОДІНЄ"

(Продовження зо стор. 2-гої).

рід мучили? Думаєш, тепер все зміниться? Ні, тепер буде ще гірше. Нарід волю відчув, різні думки у головах людей заворушилися, все це виб'ють, та ще як виб'ють!

Неможна було не погодитись з Михайлом. Так, такі ж думки ворушилися в ці дні і в мене, гризли невідв'язно турботливі і похмурі передчуття, як миша шкрябається в підпіллі. По вулиці погриміли панцерники. Деякі з них, захлюпані багнюкою, відшукували свою частину. Люки були відкриті, а із них висувалися постаті солдатів. Вони зупинилися недалеко від нас, і солдат головної машини безуспішно намагався вияснити щось у німців. Ми підійшли до нього.

— Що шукаєте? — запитав я. — Запитайте нас, ми ж свої — ваші!

— Свої?!

Солдат вискочив із панцерника, підійшов до мене і з усього розгону вдарив мене по обличчі. За цим посипався град брутальної лайки.

— Зрадник, фашист, німецький пес...

Ми з Михайлом кинулися втікати в перший попавший перевулок. Я притулився до паркану. Не тільки обличчя, а і все тіло палало вогнем. В голові шуміло, а в очах розбігались вогняні кола.

— Я не повернуся в Совєтський Союз, не повернусь, хоч убий мене! — промовив я зі страшенною злістю.

— Куди ж ти підешся? — м'яко сказав Михайло. — Залишишся тут серед людей, яких ти ненавидиш і які ненавидять тебе? Де будеш жити, хто дасть тобі працю? Та тебе бдьу в якому місті знайдуть, піймають і приведуть в совєтську комендатуру. А вони нашого брата в спокої не залишуть. Почекай, тільки починається, а там і з псами шукати будуть. Ліпше підемо самі. Не всі ж такі, як цей. Адже свої ж, повинні розуміти. Ну два-три роки відсидимо в таборах, а потім відпустять. Повинні простити.

— Простити? А що мені прощати? Яка провина за мені? Що я зробив? — гірко вигукував я.

— Це, друже, Сталін ліпше тебе знає. Підемо.

І я пішов. Ми вирушили всією групою в 120 осіб, хто був у неволі на німецькій фабриці. Спереду йшов Коваль з червоною зіркою на кашкеті. Йшли ми пішки аж в Дрезден. Ті, кого нас зустрічав, відходили від нас геть. Нас обганяли машини, йшли назустріч панцерники. Коваль вітав їх. У відповідь йому неслася лайка. Совєтські солдати, яких ми чекали як визволителів, кидали в нас порожніми пляшками від вина.

— Німецькі собаки! Трофейниці!

(Дальше буде).

HEALTH HINTS

("Health Hints" is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.)

HOW'S YOUR POSTURE?

A GOOD posture is to the human body what straight beams and plumb lines are to a house. Posture has to do with the basic health and soundness of the body. It also has to do with the attractiveness and efficiency of the whole personality.

There is unquestionably something persuasive—something that commands respect in a person who walks or sits gracefully, his head erect, his step firm, and presenting an air of easy self-control.

Have you ever seen a person with a slovenly, awkward way of carrying himself, or who invariably sat slumped on the curve of his spine, who was nevertheless bright, industrious and efficient in other matters? Well, hardly ever! A faulty posture also may injure our health and deprive us of a good part of energy we need for our daily work. Let us see how this comes about.

Good posture is a matter of graceful movement. It means carrying the body with care and pride, and with a humble regard for its natural beauty and strength. As in the art of architecture, a graceful structure is invariably a sound one, and a strong structure cannot fail to be graceful. So with the human body. Poor posture, slovenly lines, stooped or rounded shoulders, protruding abdomen, flat chest, dropped chin and shuffling gait, produce ungraceful movement and indicate a weak, unhealthy body, a negative personality and mental inefficiency. These faults of posture produce muscular strains which cause discomfort and alterations in the shapes of the body cavities that interfere with the functions of the internal organs.

Since in our waking hours, we spend more time sitting down than in walking or lying down, a correct posture in the sitting position is especially important. In this position, the spine is directly affected. Bodies were made before chairs, and the chair should be accommodated to the body. Not the other way around. No one, for example, should sit for long hours in a chair that permits the body to slump or sag. If the muscles and ligaments of the chest and abdomen are allowed to relax for long periods, while the muscles of the back are stretched out, the abdomen will begin to sag permanently—and first thing you know, your chest has dropped down to your stomach!

Most children instinctively have a good posture and graceful carriage. It seems likely that their slovenly habits and unhealthy postures as they grow older are usually suggested by the examples of their elders.

The housewife has a specially hard time of it to maintain good posture. So many ironing boards, sinks and wash tubs are set at a height that forces her to bend or slump over for long periods at a time. Fortunately modern equipment is constructed to allow for better posture at work.

A balanced body walks smoothly, conserves energy and makes a more graceful, younger-looking silhouette. The appeal of good posture is to our vanity as well as to our desire for good health and vitality. How's your posture?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Річні збори Бр. св. О. Николая. від. 106, відбудуться в неділю, 25. січня, в годині 1. вполудне, в домі відділів У. Н. С., 843 Н. Вестерн Еве. Просимо всіх членів і членниць конечно прийти на ті збори. Буде звіт уряду і контролі за 1947 рік та вибір уряду на 1948 рік. Членів, що платять свою вкладку до У. Н. С. річно, просимо прийти і заплатити, бо з відділової каси не платимо за жодного члена річну чи піврічну вкладку. — Й. Коцовський, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. — На річних зборах Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, 8. січня, вибрано такий уряд на 1948 рік: А. Романів, предс.; В. Саяй, заст.; А. Бирич, фін. секр.; Й. Кобрин, заст.; М. Пахолок, кас.; Й. Кобрин, рек. секр.; В. Савран, М. Росоловський, контроля; І. Кушнір, М. Данько, М. Росоловський, тростіси. Збори будуть відбуватися в другу пятницю в місяці в У. Н. Домі, 35 Вест 19. вул. Просимо членів приходити на збори кожного місяця. — Й. Кобрин, рек. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. Пресв. Богородиці, від. 404, відбудуться 18. січня зараз по Сл. Божій у шкільній гали ч. 2. Просимо всіх членів явитись на час. Буде звіт контролі за 1947 рік. — За уряд: А. Тарас, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 388, повідомляє, що уряд вибрано такий уряд: М. Весоловський, предс.; І. Михальцевич, кас.; Евфемія Воловняк, секр. Збори будуть відбуватися в першу неділю по першім в У. Н. Домі, 4. і Ворд ул. Взиваємо всіх членів приносити свої вкладки на збори, бо інакше будуть суспендовані. — Евфемія Воловняк, секр. 428 Highland Ave.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ПОШУКУВАННЯ

ПЕТРО ТРУСЯК
син Теодора Трусяка, з села Вапівці, пов. Перемишль, пошукує вуйка, **АНДРІЯ ТРУСЯКА**, який в останніх роках перед війною жив в околицях Ню Йорку. Відомості прошу слати на адресу:
Aschaffenburg, Pionier Kaserne, D. P. Camp, Germany, U. S. Zone

ІВАНА ЛЕВИЦЬКОГО І РОЗАЛІЇ ГРЕЙ (GRAY)
Пошукує **ЮЛІЯ СІРКА** уроджена в селі **Вірочко**, біля Перемишля.
Голоситися на адресу:
F. T. WASYLOWSKY,
636 N. ST. LOUIS AVENUE
CHICAGO 24, ILLINOIS

МИХАЙЛА КУХАР,
з села Дашава, повіт Стрий, пошукує син його сестри Анни **ПЕТРО СИДОРИК** з Ходович. Він тепер є Англії і я маю від нього лист. Прошу зголоситися на адресу:
Mrs. M. SCYOCURKA,
276 Center Street,
Indian Orchard, Mass.

АНТІН ЯРЕМА пошукує свойого вуйка **ІВАНА КОМАРНИЦЬКОГО**, з повіту Турка, Галичина. В 1939 році старався забрати до Америки. Я зараз знаходжуся на скитальщині в Німеччині в американській зоні. Рівнож пошукую свою тету, мойого батька сестру. Тепер її прізвище по чоловікові **БАНДУРА КАТЕРИНА**, жила в Нюарку. Вона походить зі Старого Самбора. Є сестрою Стефана Яреми. Прошу зголошуватись на адресу до Канади:
Mrs. KSENIA WIGELUK,
2234 Louis Avenue,
Windsor, Ontario, Canada.

ПОШУКУЄ
ЮЛІЮ ПАНДЯК
дочку Михайла і Розалії з села Сокирчиці, пов. Самбір, яка є на скитальщині, тітка
ГЕЛЄНА ЗАДОРОЖНА.
Хто би про неї знав, або вона сама, дуже прошу повідомити на адресу:
Mrs. MARIA ZADOROZNY,
P. O. Box 447,
Coatesville, Pa., U. S. A.
Українські часописи на скитальщині прошу о передрук і повідомлення про належитість.

ГРИГОРІЙ ГУТА
з Мостів Великих шукає стриєчного брата, який називається
ФИЛИП ГУТА
Ласкаві інформації адресувати:
Mrs. DARIA TYSHOVNYTSKY
359 EAST 10th STREET
NEW YORK 9, N. Y.

ЗМІНА АДРЕСИ

НОВА АДРЕСА ОФІСУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ СОШ. СВ. ДУХА
і пароха о. Іляріона Врублевського є слідуюча:
399 CHARLES STREET,
COATESVILLE, PA.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ТАРЗАН Ч. 1765

